

CONV 450/02

WG XI 3

NOT

från:	Sekretariatet
till:	Arbetsgrupp XI för ett socialt Europa
Ärende:	Sammanfattande not från mötet den 6 december 2002

Lägesrapport

1. Ordföranden öppnade mötet

Ordföranden välkomnade medlemmarna till arbetsgruppens konstituerande möte.

Arbetsgruppen beslutade att den på grund av sin storlek skall tillämpa samma regel som övriga arbetsgrupper i fråga om mötesdeltagande, dvs. deltagande är begränsat till medlemmar åtföljda av endast en assistent som har registrerats vid sekretariatet i så god tid att man hunnit informera parlamentets säkerhetstjänst och ordna en passerbricka i tid till mötet.

2. Arbetsgruppens mandat

Ordföranden hänvisade till arbetsgruppens mandat, vilket har godkänts vid plenarmötet. Han redogjorde mer ingående för sin syn på de olika frågor som omfattas av arbetsgruppens mandat.

Föredragning av ordföranden

- a) Den första frågan avser artikel 2 i det preliminära utkastet till konstitutionellt fördrag, vilken i i korthet definierar unionens grundläggande värderingar. Vilka grundläggande värderingar på det sociala området bör tas upp i denna bestämmelse, med beaktande av de värderingar som redan omnämns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna?

I artikel 2 i det preliminära utkast till konstitutionellt fördrag som presidiet lade fram för konventet den 28 oktober definieras unionens värderingar. I utkastet nämns sådana grundläggande värderingar som mänsklig värdighet, grundläggande rättigheter, demokrati, rättsstatsprincipen, tolerans, iakttagelse av skyldigheter och respekt för folkrätten.

I de nuvarande fördragens ingresser, liksom i synnerhet artikel 2 i EG-fördraget och artiklarna 1 och 2 i EU-fördraget, anges gemenskapens och unionens övergripande värderingar och grundläggande mål. De värderingar som det här ges uttryck för inbegriper den vikt som unionen fäster vid principerna om frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt vid rättsstatsprincipen, den vikt som unionen fäster vid de grundläggande sociala rättigheterna, önskan att stärka solidariteten, en hög nivå i fråga om sysselsättning och socialt skydd, en harmonisk, väl avvägd och hållbar utveckling av näringslivet och en hållbar tillväxt samt jämställdhet mellan kvinnor och män.

Det råder bred enighet inom konventet om att stadgan om de grundläggande rättigheterna bör införlivas i det konstitutionella fördraget och på så sätt bli rättsligt bindande. Särskilt i avdelning IV om solidaritet men även i avdelning II om jämställdhet anges värderingarna och de grundläggande rättigheterna på det sociala området. Arbetsgruppen bör överväga vilka grundläggande och övergripande värderingar på det sociala området som bör komma till uttryck i det konstitutionella fördraget, varvid man bör hålla i minnet att det är tänkt att stadgan skall införlivas i fördraget.

- b) Den andra frågan avser artikel 3 i det preliminära utkastet till konstitutionellt fördrag, vilken anger unionens allmänna mål. Arbetsgruppen uppmanas att utreda i vilken mån och på vilket sätt dessa allmänna mål bör inbegripa sociala mål.

I anslutning till unionens ekonomiska mål anges det i artikel 2 i EG-fördraget att gemenskapen skall ha till uppgift att främja en hög nivå i fråga om sysselsättning och socialt skydd, jämställdhet mellan kvinnor och män samt en höjning av levnadsstandarden. I utkastet till konstitutionellt fördrag omnämns främjande av en hög nivå i fråga om sysselsättning och socialt skydd bland unionens mål i artikel 3. En "hög nivå i fråga om sysselsättning" inbegriper bl.a. "full sysselsättning". Arbetsgruppen kan därför ta upp frågan om huruvida en vid beskrivning av en hög nivå i fråga om sysselsättning kan specificeras i målet med full sysselsättning. Ordföranden fäste medlemmarnas uppmärksamhet på hänvisningen i artikel 36 i stadgan om de grundläggande rättigheterna till tillgången till tjänster av allmänt intresse, vilken i arbetsgruppens mandat utpekats som en av inspirationskällorna.

I artikel 136 i EG-fördraget anges gemenskapens mål för socialpolitiken, dvs. att främja sysselsättningen, att förbättra levnads- och arbetsvillkor, att åstadkomma ett fullgott socialt skydd, en dialog mellan arbetsmarknadens parter och en utveckling av de mänskliga resurserna för att möjliggöra en varaktigt hög sysselsättning samt att bekämpa social utslagning.

Arbetsgruppen bör överväga vilka av unionens mål för socialpolitiken som bör komma till uttryck i det konstitutionella fördraget.

Arbetsgruppen bör beakta möjligheten att det i fördragets andra del, vilken kommer att behandla politikområden och innehålla samtliga rättsliga grunder, kan vara lämpligt att ange detaljerade mål i varje kapitel för varje politikområde. Detta skulle göra det möjligt för arbetsgruppen att göra förteckningen i den nya artikel 3 kortare och mer allmänt hållen än förteckningen i nuvarande artikel 3 i EG-fördraget. Detta skulle kanske lämpa sig för den konstitutionella delen av det nya fördraget.

- c) Den tredje frågan avser unionens befogenheter. Anser arbetsgruppen att unionens/gemenskapens nuvarande befogenheter i sociala frågor bör ändras? Om svaret är ja, vilka nya befogenheter bör unionen/gemenskapen tilldelas i sociala frågor, och i vilken befogenhetskategori bör dessa placeras?

För att man skall kunna uppnå målen i artikel 136 i EG-fördraget ger artikel 137 i EG-fördraget gemenskapen behörighet att anta minimikrav på ett begränsat antal områden som anges i fördraget:

- Förbättringar av arbetsmiljön.
- Arbetsvillkor.
- Social trygghet och socialt skydd för arbetstagarna.
- Skydd för arbetstagarna då deras anställningsavtal slutar gälla.
- Information till och samråd med arbetstagarna.
- Företrädande och kollektivt tillvaratagande av arbetstagarnas och arbetsgivarnas intressen inbegripet medbestämmande.
- Anställningsvillkor för medborgare i tredje land som lagligt vistas inom gemenskapens territorium.
- Integrering av personer som står utanför arbetsmarknaden.
- Jämställdhet mellan kvinnor och män.
- Kampen mot social utslagning. (tillagt i Nice)
- Modernisering av systemen för socialt skydd. (tillagt i Nice)

Medlemsstaterna kan alltid vidta strängare åtgärder.

Dessa befogenheter är delade mellan gemenskapen och medlemsstaterna.

Det finns uttryckliga undantag från gemenskapsåtgärder på vissa områden (löner, föreningsrätten, strejkrätten samt rätten till lockout) (artikel 137.6 i EG-fördraget).

Den tredje frågan i mandatet innebär att man måste avgöra huruvida den begränsade förteckning över sociala frågor där gemenskapen har befogenhet enligt fördraget är tillräcklig. Hur är det med de undantag där gemenskapsåtgärder är förbjudna? Om arbetsgruppen rekommenderar att nya befogenheter skall läggas till, bör den ange om dessa bör vara exklusiva, delade eller kompletterande.

EG-fördraget innehåller vidare en avdelning VIII om sysselsättning. Men sysselsättning faller inom området för kompletterande behörighet, vilket innebär att medlemsstaterna har exklusiv behörighet att stifta lagar och att gemenskapen inte kan tvinga dem att ändra sin lagstiftning.

Gemenskapen uppmanas att bidra till att uppnå en hög sysselsättningsnivå genom att uppmuntra till samarbete mellan medlemsstaterna och vid behov komplettera deras åtgärder. Medlemsstaterna förblir behöriga på sysselsättningsområdet. Gemenskapen kan utarbeta en samordnad sysselsättningsstrategi, som medlemsstaterna skall beakta i sin sysselsättningspolitik. För att stödja genomförandet av den strategin kan gemenskapen vidta stimulansåtgärder för att främja medlemsstaternas samarbete och stödja deras åtgärder. Gemenskapsharmonisering är utesluten i denna fråga.

Arbetsgruppen bör ta ställning i frågan och vid behov föreslå ändringar av det nuvarande systemet i fråga om sysselsättning.

d) Den fjärde frågan avser vilken roll den öppna samordningsmetoden kan spela och huruvida den bör ges en plats i det konstitutionella fördraget.

Samtliga medlemmar fick i september ett dokument som sekretariatet utarbetat för arbetsgrupp VI för ekonomisk styrning och som avsåg samordningen av nationell politik och den öppna samordningsmetoden (arbetsdokument 15 från arbetsgrupp VI).

I dokumentet förklaras metoden, och man ger exempel på sektorer där den har tillämpats, t.ex. för att bekämpa social utslagning.

Även om rapporten från arbetsgrupp VI angav att det finns ett brett stöd för att infoga grundläggande mål, förfaranden och gränser för den öppna samordningsmetoden i det konstitutionella fördraget, bekräftades inte detta till fullo vid debatten i plenum. Arbetsgrupp IX för förenkling rekommenderade å sin sida att den öppna samordningsmetoden, vilken inbegriper samordnade åtgärder av medlemsstaterna utanför de befogenheter som unionen tilldelas i fördragen, bör ges konstitutionell status. Arbetsgrupp IX tillfogade att detta inte skall förväxlas med de samordningsbefogenheter som unionen tilldelas i olika rättsliga grunder, bl.a. på det ekonomiska området och sysselsättningsområdet.

Konventet diskuterade rapporten från arbetsgruppen för förenkling den 5 december men uppnådde inte konsensus i frågan, då ledamöternas åsikter fortfarande gick isär.

Arbetsgruppen uppmanas att undersöka när den öppna samordningsmetoden kan tillämpas samt att ta ställning till huruvida den bör infogas i det konstitutionella fördraget.

e) Den femte frågan avser det samband som kan upprättas mellan samordningen av den ekonomiska politiken och samordningen av den sociala politiken.

Europeiska rådet i Barcelona gav kommissionen och rådet i uppdrag att undersöka hur de olika ekonomiska och sociala samordningsprocesserna kan rationaliseras, så att man vid Europeiska rådets framtida vårmöten kan se över och vid behov justera gemenskapens ekonomiska och sociala politik samt miljöpolitik i dess helhet. Ordföranden erinrade om att så sent som i veckan beslutade finansministrarna om förslag, som skall förbättra samordningen av det förberedande arbetet inför Europeiska rådets vårmöten, på grundval av ett enda "paket" från kommissionen inklusive rekommendationer för de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken samt riktlinjerna för sysselsättningen.

Den fråga arbetsgruppen ställs inför är huruvida man kan och bör göra mer för att förbättra enhetligheten i samordningen av den ekonomiska och sociala politiken. Hittillsvarande reformer kommer med säkerhet att förbättra samordningen mellan olika politikområden, men förberedelserna inom såväl kommissionen som rådet är fortfarande uppdelade i olika fack. Finns det ytterligare strukturella förändringar som arbetsgruppen skulle vilja rekommendera för att gå vidare? Bör själva förfarandena slås samman? (t.ex. bör de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken i högre grad ta uttrycklig hänsyn till sociala mål? I så fall hur?)

f) Den sjätte frågan avser förfaranden. I vilken mån bör medbeslutande och omröstning med kvalificerad majoritet utsträckas till att omfatta frågor där enhällighet för närvarande krävs?

Ordföranden erinrade om de frågor där gemenskapen får anta minimikrav (se punkt c ovan). I dessa fall fattar rådet beslut genom att anta direktiv via medbeslutandeförfarandet, och följaktligen omröstning med kvalificerad majoritet, med undantag av fyra områden där rådet måste besluta med enhällighet.

Dessa områden är följande:

- Social trygghet och socialt skydd för arbetstagarna.
- Skydd för arbetstagarna då deras anställningsavtal slutar gälla.
- Företrädande och kollektivt tillvaratagande av arbetstagarnas och arbetsgivarnas intressen inbegripet medbestämmande.
- Anställningsvillkor för medborgare i tredje land som lagligt vistas inom gemenskapens territorium.

Nicefördraget gav emellertid rådet möjlighet att, enhälligt och på förslag av kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet, besluta att tillämpa medbeslutande i dessa frågor, med undantag av social trygghet och socialt skydd för arbetstagarna, där enhällighet därför även i fortsättningen skall tillämpas.

Arbetsgruppen ombeds yttra sig om de frågor där enhällighet tillämpas inför det nya konstitutionella fördraget. Är den öppning som skedde i Nice tillräcklig, då det åligger rådet att besluta om tidsramen för övergången till medbeslutande, eller bör det konstitutionella fördraget förutse medbeslutande i dessa frågor?

g) Den sjunde och sista frågan avser den roll som arbetsmarknadernas parter har att spela. Avdelning VI i det preliminära utkastet till konstitutionellt fördrag rör unionens demokratiska liv. Bör denna roll ges utrymme i avdelning VI och, om svaret är ja, vad bör denna roll gå ut på?

I nuvarande fördrag ges arbetsmarknadens parter en specifik roll på det socialpolitiska området enligt bl.a. följande:

- Artikel 138 innehåller en allmän bestämmelse om samråd mellan arbetsmarknadens parter samt en skyldighet för kommissionen att samråda med arbetsmarknadens parter innan den lägger fram socialpolitiska förslag.
- Artikel 137 ger medlemsstaterna möjlighet att överlåta åt arbetsmarknadens parter att genomföra vissa direktiv på det sociala området.
- Artikel 139 ger möjlighet till upprättande av avtalsbundna relationer, inklusive ingående av avtal, mellan gemenskapen och arbetsmarknadens parter. Varje ramavtal som ingås av arbetsmarknadens parter i enlighet med artikel 139 i EG-fördraget kan leda till att rådet antar direktiv där avtalstexten helt enkelt återges oförändrad. Exempel på detta är direktiven om "föräldraledighet" (1996), "deltidsarbete" (1997) samt "visstidsarbete" (1999).

Förutom dessa specifika fördragsbestämmelser är det nu allmänt accepterat att arbetsmarknadens parter har en viktig roll att spela i Lissabonprocessen. Detta har tagit sig uttryck i regelbundna "sociala toppmöten" precis före Europeiska rådets vårmöten, så att arbetsmarknadens parter har fått möjlighet att ge sina synpunkter på frågor på Europeiska rådets dagordning.

Den sjunde frågan i mandatet går utöver båda dessa aspekter. Arbetsgruppen behöver ta ställning till huruvida det konstitutionella fördraget bör innehålla någon hänvisning till arbetsmarknadens parter. Med tanke på ett sådant fördrags karaktär föreslog ordföranden att arbetsgruppen skall undersöka huruvida arbetsmarknadens parter har intressen på ett tillräckligt stort antal politikområden för att en sådan hänvisning skall vara berättigad. Skulle det behövas en tydligare definition av "arbetsmarknadens parter"? Bör en sådan hänvisning förbli allmänt hållen (dvs. ett antagande att arbetsmarknadens parter skall involveras när deras intressen berörs) eller bör den vara mer detaljerad (dvs. en skyldighet att höra arbetsmarknadens parter på specifika politikområden – med beaktande av behovet av flexibilitet i det nya fördraget)? Bör några av de befintliga rådgivningsmekanismerna, särskilt det "sociala toppmötet", infogas i fördraget? Om svaret är ja, bör de då infogas i den första eller den andra delen?

3. Utfrågningar

Ordföranden föreslog att arbetsgruppen skall inbjuda experter till utfrågningar inför gruppen. Han föreslog att man skall inbjuda kommissionsledamot Anna Diamantopoulou och bad gruppens medlemmar meddela sekretariatet vilka personer de skulle vilja bjuda in, varvid man bör ha i åtanke att arbetsgruppen inte kommer att ha tid att höra fler än fyra personer.

4. Tidsplan

Det utkast till tidsplan som ordföranden utarbetat tillsammans med sekretariatet skickades runt. Ordföranden menade att arbetsgruppen med denna tidsplan kan hålla sin tidsfrist, då den måste lägga fram sin rapport vid konventets plenarmöte den 6–7 februari. Arbetsgruppen godkände den föreslagna tidsplanen.

Ordföranden påpekade att gruppen bör arbeta intensivt, eftersom den måste lägga fram sin rapport innan konventet kan överväga utkastet till relevanta artiklar i det konstitutionella fördraget, och presidiet vill att arbetet med utkast till artiklar skall ta sin början tidigt nästa år.

5. Dagordning för kommande möten

Inför nästa möte bad ordföranden medlemmarna att skicka sina första skriftliga synpunkter på frågorna 1, 2 och 3 till sekretariatet senast den 10 december kl. 12.00, så att de kan diskuteras vid mötet den 11 december. Han föreslog att medlemmarna på grund av den korta tidsfristen senast den 18 december får skicka in ytterligare skriftliga synpunkter på de frågor som tas upp vid mötet den 11 december, så att sekretariatet kan utarbeta ett "första utkast till rapport" för de tre första frågorna i mandatet, varvid övriga frågor kvarstår till mötet den 10 januari.

Ordföranden föreslog en arbetsplan för kommande möten. Efter mötet den 11 december kommer medlemmarna att uppmanas att skicka in skriftliga synpunkter på frågorna 4, 5, 6 och 7 senast den 6 januari, så att de kan diskuteras vid mötet den 10 januari. Efter det mötet kommer ordföranden att be sekretariatet att utarbeta ett utkast till rapport till den 17 januari, vilket arbetsgruppen kan diskutera vid de två sista mötena den 21–22 och 27 januari.

Arbetsgruppen godtog ordförandens förslag.

=====